

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Davida Hipšra a soudců JUDr. Tomáše Foltase a Mgr. Lenky Krupičkové v právní věci žalobce: **M. C.**, zastoupený JUDr. Anitou Pešulovou, advokátkou se sídlem Nuselská 499/132, Praha 4, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 29. 9. 2022, č. j. 13 Ad 17/2022-30,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Ustanovené zástupkyni žalobce advokátce JUDr. Anitě Pešulové **se přiznává** odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti ve výši 1 573 Kč, která jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

Odůvodnění:

I.

[1] Rozhodnutím ze dne 17. 4. 2020, č. j. MPSV-2020/80189-911 (dále též „napadené rozhodnutí“), žalovaný zamítl odvolání žalobce a potvrdil rozhodnutí Úřadu práce ČR – krajské pobočky pro hlavní město Prahu (dále též „úřad práce“), ze dne 23. 12. 2019, č. j. 21974/2019/AAI (dále též „prvostupňové rozhodnutí“), kterým bylo rozhodnuto o nepřiznání dávky mimořádné okamžité pomoci na úhradu nezbytného výdaje.

II.

[2] Žalobce podal proti rozhodnutí žalovaného žalobu k Městskému soudu v Praze (dále též „městský soud“), který ji shora označeným rozsudkem zamítl. Rozsudek městského soudu, stejně jako zde uváděná judikatura Nejvyššího správního soudu, je k dispozici na www.nssoud.cz a soud na něj na tomto místě pro stručnost odkazuje.

III.

[3] Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále též „stěžovatel“) v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodu uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Zdůrazňuje, že náklady na stěhování lze považovat za mimořádný výdaj. Městský soud zcela odhlédl od okolností, jak k těmto nákladům došlo. Vzhledem k tomu, že mu nájemní smlouva končila na konci června 2019, a do nového bytu se měl stěhovat až v srpnu, nastala mezi vystěhováním a stěhováním měsíční prodleva, v níž byl stěžovatel nucen si najít provizorní ubytování. Byl si vědom, že se stěhováním vzniknou náklady, na které byl nucen si obstarat půjčku. Rozsudek městského soudu považuje rovněž za nepřezkoumatelný.

[4] Namítá, že ačkoliv tento výdaj nelze považovat za neočekávaný, existuje mnoho jiných výdajů, které správní orgány považují za mimořádné výdaje, ačkoliv nejsou neočekávané. Předložil a prokázal tento výdaj na stěhování již v měsíci červenci. Nejprve požádal o jeho proplacení prostřednictvím dávek státní sociální podpory, pak doplatku na bydlení a poté, co byly všechny možnosti vyčerpány, podal žádost o mimořádnou pomoc v hmotné nouzi. Nesouhlasí ani s názorem městského soudu, že si byl schopen obstarat peněžní prostředky sám a prostřednictvím dávek v hmotné nouzi se domáhá zaplacení zápůjčky vůči třetí osobě. Městský soud nesprávně posoudil otázku, zda lze považovat výdaj za stěhování za výdaj neočekávatelný a mimořádný. Proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil městskému soudu zpět k dalšímu řízení.

IV.

[5] Žalovaný se ztotožnil se závěry napadeného rozsudku. Správní orgány posoudily povahu výdaje, který žalobce požadoval uhradit formou mimořádné okamžité pomoci a uvážily, že se v tomto případě nejedná o nezbytný jednorázový výdaj, který by žalobce nemohl uhradit jinak než formou jednorázové dávky pomoci v hmotné nouzi. Proto navrhuje zamítnutí kasační stížnosti.

V.

[6] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.). Následně se zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele, jinak by ji odmítl jako nepřijatelnou (§ 104a odst. 1 s. ř. s. a čl. II zákona č. 77/2021 Sb.).

[7] Nejvyšší správní soud předně shledal, že se uvedená právní úprava na nyní projednávanou věc užije; městský soud rozhodl po nabytí účinnosti novely s. ř. s. (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021-28, ze dne 14. 7. 2021, ze dne 27. 8. 2021, č. j. 9 As 144/2021-31, ze dne 27. 8. 2021, č. j. 9 As 144/2021-33).

[8] Vymezením neurčitého právního pojmu „*podstatný přesah vlastních zájmů stěžovatele*“ se již zdejší soud zabýval při výkladu § 104a s. ř. s. ve znění účinném od 13. 10. 2015 do 31. 3. 2021 (viz usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS).

pokračování

Novelou s. ř. s. provedenou zákonem č. 77/2021 Sb. (s účinností od 1. 4. 2021) byl rozšířen okruh případů, při jejichž přezkumu Nejvyšší správní soud posuzuje přijatelnost kasační stížnosti. Nově se nejedná jen o věci azylu, resp. o věci mezinárodní ochrany, nýbrž o všechny věci, v nichž před krajským (městským) soudem rozhodoval specializovaný samosoudce.

[9] Nejvyšší správní soud tedy kasační stížnost přijme k meritornímu přezkumu v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu, a to 1) z důvodu neexistence, nejednotnosti nebo překonání judikatury, nebo 2) v případě zásadního právního pochybení městského soudu. Zdejší soud neshledal v posuzované věci přesah vlastních zájmů stěžovatele ani zásadní pochybení městského soudu, které by mohlo mít dopad do jeho hmotněprávního postavení. Ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu poskytuje dostatečnou odpověď na uplatněné kasační námitky a stěžovatel ve své argumentaci nevyložil žádné důvody, které by svědčily o nerespektování této judikatury městským soudem, či o potřebě učinit v některé z otázek judikatorní odklon.

[10] Kasační stížnost je nepřijatelná.

[11] Podle ustálené judikatury platí, že má-li být soudní rozhodnutí přezkoumatelné, musí z něj být patrné, jaký skutkový stav vzal správní soud za rozhodný, jak uvažil o pro věc zásadních a podstatných skutečnostech, resp. jakým způsobem postupoval při posuzování rozhodných skutečností, proč považuje právní závěry účastníků řízení za nesprávné a z jakých důvodů považuje pro věc zásadní argumentaci účastníků řízení za lichou (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 20. 6. 1995, sp. zn. III. ÚS 84/94, ze dne 26. 6. 1997, sp. zn. III. ÚS 94/97, a ze dne 11. 4. 2007, sp. zn. I. ÚS 741/06 nebo rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Azs 47/2003 - 130, č. 244/2004 Sb. NSS, ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003-52, ze dne 1. 6. 2005, č. j. 2 Azs 391/2004-62, a ze dne 21. 8. 2008, č. j. 7 As 28/2008-75). Nejvyšší správní soud po posouzení této otázky dopěl k závěru, že napadený rozsudek těmto požadavkům dostál.

[12] Je třeba zdůraznit, že nepřezkoumatelnost není projevem nenaplněné subjektivní představy stěžovatele o tom, jak (podrobně) by měl být rozsudek odůvodněn, ale objektivní překážkou, která kasačnímu soudu znemožňuje přezkoumat napadené rozhodnutí (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 2. 2017, č. j. 3 Azs 69/2016-24, ze dne 27. 9. 2017, č. j. 4 As 146/2017-35). Zdejší soud je toho názoru, že argumentace městského soudu je řádně a logicky odůvodněna, přičemž tyto závěry mají oporu jak ve správním spise, tak v platné právní úpravě. Správní orgány ani městský soud nijak nevybočily z ustálené soudní praxe. Subjektivní nesouhlas stěžovatele s důvody rozhodnutí nečiní rozhodnutí nepřezkoumatelným.

[13] Dávku mimořádné okamžité pomoci je možné poskytnout osobám postiženým vážnou mimořádnou událostí, kterou je jiná událost, kterou nebylo možné s ohledem na její rozsah předvídat ani jí předejít, v jejímž důsledku je osoba z důvodu nedostatku finančních prostředků ohrožena zejména ztrátou bydlení nebo nezajištěním základních životních potřeb.

[14] Podle § 36 odst. 1 písm. b) ZPHN *nárok na mimořádnou okamžitou pomoc má osoba uvedená v § 2 odst. 4 a 5, pokud je považována za osobu v hmotné nouzi.*

[15] Podle § 2 odst. 5 písm. a) ZPHN *za osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat též osobu, která nemá vzhledem k příjmům a celkovým sociálním a majetkovým poměrům dostatečné prostředky k úhradě nezbytného jednorázového výdaje, spojeného zejména se zaplacením správního poplatku při prokázání ztráty osobních dokladů, při vydání duplikátu rodného listu nebo dokladů potřebných k přijetí do zaměstnání, s úhradou jízdného v případě ztráty peněžních prostředků, a v případě nezbytné potřeby s úhradou noclehu.*

[16] Nejvyšší správní soud se v minulosti opakovaně zabýval případy, kdy byla situace obdobná jako v nyní posuzované věci. Například v usneseních ze dne 23. 3. 2023, č. j. 3 Ads 186/2021-24 a ze dne 29. 3. 2023, č. j. 10 Ads 347/2022-27, která se týkala téhož stěžovatele. Rovněž tak např. v rozsudcích ze dne 15. 5. 2013, č. j. 3 Ads 87/2012-39, ze dne 23. 11. 2011, č. j. 3 Ads 113/2011-46, ze dne 20. 11. 2013, č. j. 3 Ads 7/2013-31, ze dne 6. 9. 2018, č. j. 6 Ads 122/2018-43, ze dne 26. 5. 2020, č. j. 10 As 315/2018-32 nebo 22. 4. 2021, č. j. 9 Ads 250/2020-40, které se týkaly právě dávky mimořádné hmotné pomoci. Soudu je navíc z úřední činnosti známo, že stěžovatel vede ve věcech sociálního zabezpečení větší množství soudních sporů (ke dni podání žaloby v této věci evidoval Nejvyšší správní soud minimálně 18 řízení, jichž byl stěžovatel účastníkem).

[17] Nejvyšší správní soud považuje rovněž za vhodné poukázat na svou recentní judikaturu týkající se posouzení, zda jsou náklady na stěhování vždy nezbytným výdajem ve smyslu § 2 odst. 5 písm. a) ZPHN (srov. viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2023, č. j. 10 Ads 347/2022-27). Z uvedeného usnesení je patrné, že náklady stěhování jako takové bývají nezbytným výdajem ve smyslu § 2 odst. 5 písm. a) ZPHN a žalovaný by měl posoudit, zda stěžovatelem uvedené náklady na stěhování a úschovu věcí splňují podmínky pro přiznání dávky mimořádné pomoci z důvodu jejich úhrady před vydáním rozhodnutí. V rozsudku ze dne 22. 4. 2021, č. j. 9 Ads 250/2020-40, pak Nejvyšší správní soud konstatoval: „*Tato dávka je však fakultativní a její přiznání je ponecháno na správním uvážení příslušného správního orgánu. Nárok na ni vzniká až rozhodnutím o jejím přiznání. Účelem této dávky je hradit výdaje „jednorázové a v podstatě nahodilé“.* Obdobně se k dané věci již dříve vyjádřil zdejší soud v rozsudku ze dne 19. 1. 2011, č. j. 3 Ads 126/2010-70, dle něhož „*záleží na správním uvážení orgánu pomoci v hmotné nouzi, zda a v jaké výši tuto dávku poskytné, přičemž tento postup může správní soud přezkoumávat pouze z hlediska překročení případných mezí správního uvážení*“. V nynější věci městský soud nijak nezpochybnil správní uvážení při rozhodování o sporné dávce a s tímto posouzením se zdejší soud plně ztotožňuje. Správní orgány nepřekročily meze správního uvážení a s důvody, pro které stěžovateli mimořádnou dávku nepřiznaly, se řádně vypořádaly.

[18] Stěžovatel namítá, že mu nelze klást k tíži, že o dávku mimořádné okamžité pomoci požádal s několikaměsíčním zpožděním po vzniku a úhradě požadovaných nákladů, neboť se tento výdaj nejprve snažil uplatnit skrze jiné sociální dávky. Ze správního spisu vyplývá, že žádost podal až poté, co obdržel rozhodnutí o odejmutí doplatku na bydlení od 1. 7. 2019 (neboť žádost prý nemohl uplatnit před rozhodnutím úřadu práce o odebrání doplatku na bydlení). Současně uvedl, že nespolehal na „pomoc státu“ a obstaral si finanční prostředky sám. Svá tvrzení však nijak nerozvádí a nevysvětluje, z jakého důvodu před uplatněním žádosti vyčkával rozhodnutí úřadu práce. Pokud jde o obsah kasační stížnosti, povinností

pokračování

stěžovatele není pouze vylíčit, jakých konkrétních nesprávných úvah, hodnocení či závěrů se měl krajský (městský) soud dopustit, ale i ozřejmit svůj právní názor na to, v čem je tato nesprávnost spatřována (srov. rozsudky ze dne 14. 6. 2017, č. j. 3 As 123/2016-40, nebo ze dne 23. 9. 2020, č. j. 3 Azs 246/2019-26). Kasační stížnost v této části výše uvedené požadavky nesplňuje, neboť z ní není zřejmé, proč stěžovatel nemohl předmětnou žádost uplatnit před vydáním rozhodnutí úřadu práce o odejmutí doplatku na bydlení. Soud není povinen ani oprávněn domýšlet argumenty za stěžovatele. Takovým postupem by přestal být nestranným rozhodčím sporu, ale přebíral by roli advokáta (k tomu např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 2. 2012, č. j. 1 Afs 57/2011-95). Lze k tomu proto uzavřít, že stěžovatel uspokojivě nevysvětlil, proč požádal o proplacení až s několikaměsíčním odstupem.

[19] Dále stěžovatel namítá, že mu nelze klást k tíži ani to, že v době uplatnění žádosti o dávku mimořádné okamžité pomoci již požadované náklady uhradil, neboť kdyby tak neučinil, postihly by ho různé sankce. K tomu Nejvyšší správní soud odkazuje na svou ustálenou a vnitřně jednotnou judikaturu, dle níž platí, že mimořádná okamžitá pomoc jako dávka pomoci v hmotné nouzi *není založena na principu zajištění životního optima jednotlivce, nýbrž na poskytnutí nezbytně nutné finanční pomoci pro překonání určité tíživé sociální situace* (viz rozsudky ze dne 3. 7. 2013 č. j. 3 Ads 84/2012-48, č. 2904/2013 Sb. NSS, nebo ze dne 16. 1. 2020, č. j. 6 Ads 211/2019 - 24). Přitom je tato pomoc poskytována „*na základě principu subsidiarity, tj. zásadně jen tehdy, pokud žadatelé a osoby s nimi společně posuzované nejsou schopni ani při vynaložení veškerého úsilí, jež lze po nich spravedlivě požadovat, zajistit si své potřeby sami.*“ (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 8. 2018, č. j. 5 Ads 7/2017-39). Dávka mimořádné okamžité pomoci se tak zpravidla neposkytne, pokud žadatel již uhradil náklady, které zamýšlel touto dávkou pokrýt. V takovém případě lze totiž předpokládat, že finanční situace žadatele nebyla tak vážná a že prostředky na úhradu takového výdaje byl s to si obstarat, a to i formou zápůjčky. Zpravidla pak tato dávka neslouží k pokrytí finančních závazků vůči třetím osobám. Stěžovatel si byl předem vědom, že mu nájemní smlouva končí ke dni 30. 6. 2019 a na tuto situaci se mohl a měl připravit. Nad rámec uvedeného se pak náklady za stěhování zdejšímu soudu rovněž jeví jako nepřiměřené. Pokud stěžovatel vlastní takové množství věcí, které vyžadovaly nutnost být externě uskladněny, je třeba zdůraznit, že sociální pomoc státu cílí výhradně na nezbytné (minimální) výdaje. Rovněž chybí vysvětlení, z jakého důvodu si měl stěžovatel zapůjčit částku vyšší, než kolik pak činily tvrzené náklady za stěhování.

[20] Městský soud proto posoudil otázku (ne)přiznání dávky mimořádné okamžité pomoci zcela v souladu se shora uvedenou judikaturou. Nejvyšší správní soud uzavírá, že neshledal existenci žádné právní otázky, která by svým významem přesahovala vlastní zájmy stěžovatele, jakož ani existenci pochybení takové intenzity, které by mohlo vést k přijatelnosti kasační stížnosti (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 8. 2021, č. j. 10 As 222/2021-39).

[21] Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nepřijatelnou podle § 104a odst. 1 s. ř. s. odmítl.

[22] O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle úspěchu ve věci v souladu s § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. (srov. usnesení rozšířeného senátu tohoto soudu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020 - 33, část III. 4; č. 4170/2021 Sb. NSS, podle

kterého posouzení přijatelnosti kasační stížnosti představuje zjednodušený meritorní přezkum). Stěžovatel neměl ve věci úspěch, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému nenáleží právo na náhradu nákladů řízení s odkazem na § 60 odst. 2 s. ř. s. Ustanovené zástupkyni, JUDr. Anitě Pešulové, se ve smyslu § 35 odst. 10 s. ř. s. přiznává odměna za zastupování spočívající v jednom úkonu právní služby, kterým bylo písemné podání ve věci samé - podání kasační stížnosti. Za jeden úkon právní služby přísluší podle § 11 odst. 1 písm. b) a d) ve spojení s § 9 odst. 2 a § 7 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, částka 1 000 Kč a náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu), tj. celkem 1 300 Kč. Protože zástupkyně stěžovatele je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšují se náklady o částku odpovídající dani, kterou je povinna odvést podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, a to o 273 Kč. Celkem tedy odměna ustanoveného zástupce činí částku ve výši 1 573 Kč. Tato částka jí bude vyplacena do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení z účtu Nejvyššího správního soudu.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. srpna 2023

David Hipšr
předseda senátu